



บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทยได้ประสบกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆทั้งในด้านการเมือง การปกครอง วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลต่อการเข้าสู่อาชีพของบุคคล บุคคลใด เมาถเลือกและตัดสินใจในอาชีพที่ตนเองชอบ และเหมาะสมกับความสามารถของตน การทำงานย่อมบรรลุผล และมีความสุขในการทำงาน ถ้าบุคคลได้มีการตัดสินใจเลือกผิดในการทำงาน ผลงานที่ออกมาจะไม่สมบูรณ์ บุคคลก็จะไม่มีความสุข ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคม และประเทศชาติ

การศึกษาถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาประเทศ ในการสร้าง และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ ความคิด ความสามารถ⁽¹⁾ เพื่อให้บุคคลสามารถนำความรู้ไปใช้ ก่อให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน สามารถดำเนินชีวิต ปรับปรุงคุณภาพชีวิต และตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล สามารถรับรู้ได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งประกอบอาชีพอย่างมีศักดิ์ศรี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมได้อย่างเต็มที่⁽²⁾

สำหรับปัจจัยหรือองค์ประกอบที่มีผลกระทบต่อความคาดหวังทางการศึกษา (educational expectation) Blau และ Duncan 1967 (อ้างใน Matras)⁽³⁾ กล่าวว่า ประกอบด้วย มุมหลังของครอบครัว ความสามารถทางการศึกษา และอิทธิพลของบุคคลที่มีความสำคัญ ซึ่งในส่วนของความสามารถทางการศึกษา (academic performance) ได้กล่าวไว้ว่า ความสามารถทางการศึกษาจะเชื่อมโยงถึงระดับปัญญาของเด็กว่าเป็นอย่างไร ตัวบ่งชี้ (indicator) ที่สำคัญประการหนึ่งในการบรรลุผลทางการศึกษาของบุคคลในระยะยาวก็คือ คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากโรงเรียน (B. Duncan 1968 อ้างใน Matras)⁽³⁾ นอกจากนั้นเขายังยืนยันว่า ระดับสติปัญญาจะมีผลกระทบต่อผลการบรรลุผลทางการศึกษาของนักเรียนมากกว่าปัจจัยด้านการศึกษาของบิดา อาชีพของบิดา และขนาดของครอบครัว โดยความก้าวหน้าทางการศึกษาในโรงเรียน จะขึ้นอยู่กับว่าเด็กมีระดับปัญญาอย่างน้อยเพียงใด ดังนั้นกล่าวได้ว่า ความสามารถทางการศึกษาของนักเรียนจะมีผลโดยตรงต่อความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียน

การทำงานหรือประกอบอาชีพก็เป็นส่วนหนึ่งของการมีชีวิตอยู่ในสังคม ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อแบบฉบับการดำรงชีวิตของบุคคล นอกจากนี้ความสำเร็จมากหรือน้อยของการประกอบอาชีพล้วนมีผลต่อความสุข ความทุกข์ ความเจริญก้าวหน้า ความมั่นคงในชีวิต ความมีฐานะทางเศรษฐกิจและ

การยอมรับของสังคม ถือเป็น การตอบสนองความต้องการพื้นฐานในส่วนลึกของมนุษย์อย่างหนึ่ง Charlotte Pope (อ้างใน โสภณัท นุชนาถ)⁽⁴⁾ กล่าวว่า วัยรุ่นจำนวนมากประสบปัญหาความไม่แน่นอนของอาชีพในอนาคต ไม่รู้ว่าเรียนจบแล้วทำงานอะไร และมีจำนวนไม่น้อยศึกษาไปเรื่อยๆ โดยไม่มีการวางแผนอาชีพในอนาคต หรือเรียนจบแล้วว่างงาน หรือไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตรงกับสาขาที่ตนเรียนจบมา

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นนักเรียนที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญในการพัฒนาทางอาชีพ นักเรียนในระดับนี้ต้องมีการเตรียมเพื่อเข้าสู่อาชีพ หรือการศึกษาที่เฉพาะทางต่อไปในอนาคตที่จะเป็นตัวกำหนดอาชีพ จากการสำรวจข้อมูลการศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากกว่าร้อยละ 50 ยังไม่รู้ว่าจะตนเองสนใจ ต้องการอะไร และยังไม่มีความแน่นอนในการเลือกสาขาที่ศึกษาต่อ และอาชีพในอนาคต⁽⁵⁾

ปัจจุบันยังพบอีกว่า นักเรียนไม่ได้เรียนตามความถนัดหรือความสามารถของตนเอง แต่ได้รับแรงกดดันจากกระแสสังคม และจากพ่อแม่หรือเพื่อน จึงไม่สามารถปรับตัวเข้ากับงานในสาขาที่ตนเรียนจบมา ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาการว่างงานในกลุ่มคนซึ่งจบการศึกษาระดับสูง

และจากการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัยที่สำรวจการหางานทำของบัณฑิต รุ่นปี 2536-2537 บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจำนวน 72 203 คน ผลการสำรวจพบว่าในบัณฑิตที่ได้ทำงานแล้วมีร้อยละ 32.03 ที่ไม่พอใจอาชีพที่ประกอบอยู่ ผลการศึกษานี้เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่า การเลือกอาชีพถ้าไม่เหมาะสมก็มักจะมีแนวโน้มที่จะประสบความล้มเหลวด้านความพึงพอใจในอาชีพ มักเกิดความขบข้องใจ ไม่ประสบผลสำเร็จหรือขาดความเจริญก้าวหน้าในงาน⁽⁶⁾

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสนใจในอาชีพ และความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้วยเพราะการตัดสินใจทางการศึกษาและอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายนั้นเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะเป็นการกำหนดแนวทางในการศึกษาและการดำเนินชีวิตในอนาคต โดยผู้วิจัยมุ่งความสนใจไปที่ปัจจัยในเรื่องของระดับผลการเรียน และปัจจัยด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว และเหตุผลของการเลือกโรงเรียนสุนารีวิทยาเป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้ เนื่องจากโรงเรียนสุนารีวิทยาเป็นโรงเรียนสตรีล้วน ทำให้สามารถลดตัวแปรในเรื่องเพศได้ นอกจากนี้โรงเรียนสุนารีวิทยายังเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีชื่อเสียง และมีมาตรฐานในการวัดผลความสามารถทางการศึกษาของนักเรียน

คำถามการวิจัย

1. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสุนารีวิทยา มีความสนใจในอาชีพ และความคาดหวังทางการศึกษาเป็นอย่างไร
2. ระดับผลการเรียนที่ต่างกันมีผลต่อความสนใจในอาชีพ และความคาดหวังทางการศึกษากันหรือไม่
3. ปัจจัยด้านฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของครอบครัวมีผลต่อความสนใจในอาชีพ และความคาดหวังทางการศึกษาในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสุนารีวิทยาหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสนใจในอาชีพ และความคาดหวังทางการศึกษาในนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนสุนารีวิทยา ตามแบบสำรวจความสนใจในอาชีพ VIESA ฉบับแปลผลโดยใช้รหัสอาชีพของ Holland
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับผลการเรียนกับความสนใจในอาชีพ และความคาดหวังทางการศึกษาในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสุนารีวิทยา จังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของครอบครัวกับความสนใจในอาชีพ และความคาดหวังทางการศึกษาในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสุนารีวิทยา

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนสุนารีวิทยา จังหวัดนครราชสีมา
2. ตัวแปรที่มุ่งศึกษาในการวิจัยครั้งนี้
ตัวแปรต้น ได้แก่
 - 2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งครอบคลุมตัวแปรดังนี้
 - อายุของนักเรียน
 - ระดับชั้นเรียนที่กำลังศึกษา

- แผนการเรียนที่ศึกษา
- ประเภทของนักเรียน(ประจำ/ไป-กลับ)
- ความสามารถพิเศษ
- กิจกรรม/ชมรมที่เข้าร่วมในโรงเรียน

2.2 ปัจจัยด้านระดับผลการเรียน

- ผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
- ผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.3 ปัจจัยด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

- ระดับการศึกษา/คุณวุฒิทางการศึกษาของบิดามารดา
- อาชีพหลักของบิดามารดา
- รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของบิดามารดา
- จำนวนของพี่น้องที่มีชีวิตอยู่
- จำนวนพี่น้องที่กำลังศึกษาอยู่

ตัวแปรตาม ได้แก่

2.4 ความคาดหวังของนักเรียน ซึ่งครอบคลุมตัวแปรดังนี้

- การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา
- การวางแผนประกอบอาชีพ

2.5 ความสนใจในอาชีพ

ข้อถกเถียงตั้งต้น

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง คือในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสุนทรวิทยา จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2548 เท่านั้น ดังนั้นผลการวิจัยที่ได้จึงไม่สามารถใช้อ้างอิงสู่กลุ่มประชากรอื่นๆได้

ข้อจำกัดของการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนสุนทรวิทยา จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นโรงเรียนสตรีล้วน ดังนั้นเรื่องความสนใจในอาชีพ และความคาดหวังทางการศึกษาอาจมีความแตกต่างกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสหศึกษา และโรงเรียนชายล้วน และโรงเรียนสตรีล้วนในจังหวัดอื่น อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในงานวิจัยนี้มี

จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนแผนการเรียนสายสามัญมากกว่าสายอาชีพ เนื่องจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสุรนารีวิทยานั้นมีจำนวนนักเรียนแผนการเรียนสายสามัญมากกว่าสายอาชีพในแต่ละระดับชั้นเรียน ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในสายสามัญมากกว่าส อาชีพ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ความสนใจในอาชีพ หมายถึง การที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนสุรนารีวิทยา ใช้ความรู้สึกตัดสินใจชอบ โดยไม่คำนึงถึงความสามารถ หรือทักษะใดๆ โดยการใช้แบบสำรวจความสนใจในอาชีพ VIECA ฉบับแปลผลโดยใช้รหัสอาชีพของ Holland

2. ความคาดหวัง หมายถึง ความประสงค์ หรือความปรารถนาที่ตนเองต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต และเชื่อว่าน่าจะเป็นไปได้ สำหรับความคาดหวังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนสุรนารีวิทยา ในการวิจัยนี้ จะเป็นการศึกษาถึงความคาดหวังของนักเรียนต่อการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และวางแผนประกอบอาชีพ

3. ระดับผลทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถในการเรียนของนักเรียน โดยวัดจากคะแนนสอบ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คัดจากผลการเรียนเฉลี่ยสะสม ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จนถึงภาคเรียนที่ 1 ของชั้นปีที่กำลังศึกษาอยู่ และแบ่งระดับผลการเรียนของนักเรียนเป็น 3 ระดับคือ

1. ระดับผลทางการเรียนต่ำ หมายถึง ได้ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 0.00-1.99
2. ระดับผลทางการเรียนปานกลาง หมายถึง ได้ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.00-2.99
3. ระดับผลทางการเรียนสูง หมายถึง ได้ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 3.00-4.00

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนสุรนารีวิทยา จังหวัดนครราชสีมา

ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนสุรนารีวิทยา เป็นโรงเรียนสตรี ประเภทประจำ-ไปกลับ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย (ม.1-6) มีอาจารย์ทั้งสิ้นจำนวน 210 คน นักเรียนจำนวน 4,528 คน ในจำนวนห้องเรียน 91 ห้องเรียน

จำนวนนักเรียนแบ่งเป็นระดับชั้นต่างๆ ดังนี้

ชั้น ม.1	835 คน	ชั้น ม.4	690 คน
ชั้น ม.2	862 คน	ชั้น ม.5	640 คน
ชั้น ม.3	879 คน	ชั้น ม.6	622 คน
รวม	2,576 คน	รวม	1,952 คน

5. แผนการเรียน หมายถึง แนวทางการเรียนที่ทางโรงเรียนจัดให้แก่ นักเรียน ซึ่งการวิจัยจะแบ่งแผนการเรียนออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆตามหลักสูตรที่โรงเรียนสุนนารีวิทยาจัดให้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ แผนการเรียนสายสามัญ และแผนการเรียนสายอาชีพ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนสุนนารีวิทยา เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพมากขึ้น รู้จักพิจารณาเกี่ยวกับองค์ประกอบของตนเองและอาชีพ ทำให้สามารถตั้งเป้าหมายในการประกอบอาชีพ เลือกทางเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ และสามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข
2. เด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนสุนนารีวิทยา ได้มีการสำรวจตนเองเพื่อหาทิศทางในการเลือกอาชีพ เป็นการส่งเสริม และจูงใจให้แสวงหาข้อมูลทางอาชีพ
3. เป็นแนวทางสำหรับครูในการพิจารณาจัดกิจกรรม หรือโปรแกรมแนะแนวทั้งทางการศึกษา และการเลือกอาชีพ
4. เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยต่อไป

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

